

Abziy Kıdır uulu

(1931)

Şair Abziy Kıdır uulu 1 Ocak 1931 tarihinde Isık-Köl ilinin Tüp ilçesindeki Köçü adlı köyde doğdu. 1950 yılında Taldı-Suu köyündeki M. Elebayev adındaki orta mektebi bitirdi. 1960-1963 yıllarında Moskova'da M. Gorki adındaki edebiyat Enstitüsünde okudu.

İş hayatına 1950 yılında kendi köyündeki mektepte izci başkanı olarak başladı. 1951-1952 yıllarında askerlik görevini yerine getirdi. 1954-59 yıllarında "Kırgızstan Piyoneri" gazetesinde edebî uzman, 1965-1976 yılları arasında "Caş Leniñci" dergisinde bölüm başkanı, 1976 yılından itibaren "Bayçeçekey" dergisinde sorumlu katip olarak çalıştı.

İlk şiir kitabı "Meken Enem (Anam Vatanım)" (1956) adıyla yayımlandı. Kendisi çocuk şairi olduğu kadar, hiciv ve mizah şairi olarak da tanınmaktadır. Birçok şiiri bestelendi ve Rus, Belorus (Beyaz Rusya) dillerine çevrildi. Başka dillerden Kırgız diline de birçok eser çevirdi.

Abziy Kıdır uulu 1960 yılından beri Kırgız Yazarlar Birliği'nin üyesidir. O başarılı çalışması ve emekleri için birkaç madalya ve onur belgeleri ile ödüllendirilmiştir.

ESERLERİ:

Meken-Enem (Ana Vatanım), Şiirler, Frunze, Kırgızokuupedmbas, 1956.

Belek (Hediye), Şiir kitabı, Frunze, Kırgızokuupedmbas, 1958.

Baatır Bala Karabay (Kahraman Çocuk Karabay),

Şiirler ve manzumeler, Frunze, Kırgızokuupedmbas, 1961.

Kadırbay menen Adıbay (Kadırbay ile Adıbay), şiirler, Frunze, Kırgızokuupedmbas, 1962.

Baatırdın Şapkesi (Kahramanın Şapkası), Şiir kitabı, Frunze, Kırgızokuupedmbas, 1965.

Döbödögü Tolgonuu (Tepedeki Düşünce) , Şiirler, manzumeler, Frunze, Kırgızstan, 1965.

Turmuş Küülörü (Hayat Besteleri), Şiir kitabı, Frunze, Mektep, 1967.

Şoñur, Hikayeler, Frunze, Mektep, 1967.

Menin Ömür Bayanı (Benim Hayat Hikayem), Şiirler ve manzumeler, Kırgızstan, 1968.

Ala-Toom (Ala Dağım), Şiirler ve manzumeler, Frunze, 1969.

Eki Dos (İki Dost), Şiirler, manzume, masal ve bilmeceler, Frunze, Mektep, 1975.

Tayangın Toom Menin (Dayandığım Dağım Benim), Şiirler ve Manzumeler, Frunze, Mektep, 1971.

İşenim (İnanç), Şiirler, manzume, masal ve bilmeceler, Frunze, Mektep, 1972.

Çak Tüş (Tam Öğle Vakti), Şiirler, Frunze, Kırgızstan, 1980.

Meerim (Merhamet), Seçilmiş şiirler, manzumeler, masallar, Frunze, Mektep, 1981.

Tuulgan Kün (Doğum Günü), Şiirler, tabışmaktar, tekerlemeler, masal, manzume, Frunze, Mektep, 1985.

Şiirler

ALA-TOOM

Ala-Toom,
İñaalap ünüm algaç çıkkan cerim,
Enenin beşik ırın ukkam cerim.
Köz açıp büt tulgandı körgön cerim,
Kögörüp kök çırpıktay öngön cerim.
Ar kaçan sen birgesin meni menen,
Dem alam okup, iştep seni menen.
Men senden kündü uzatıp, tündü tosom,
Alıskı cıldızdarga kolum sozom.
Sen menin ayga uçurar tiregimsiñ,
Küç berip sogup turgan cürögümsüñ
Seni oylop sansız oygo batkanımda,
Koş aytıp alıs sapar tartkanımda,
Sen dağı çemodanıñ alıp kolgo,
Şartıldap bir cönödüñ alıs colgo.
Eköübüz köldö süzüp, köktö sızdık,
Ken kazıp, eçen tataal dıñdı buzduk.
Al turgay askerge da birge bardıñ,
Koykoytup şinel kiyip, kural alding.
Keñeşip kat da cazdık koldor boşto,
Kakayıp acıraşpay turduk postto.
Camgır ok, kan, suulardı keçtik çoгуu,
Sen tosup maga ötkön çok düşman oгу.
Tört cıl boy birge catıp, birge turduk,
Kayışpay kankorgo bek sokku urduk.
Sen barda daay albayt go karşıkkın coom,

ALA-DAĞ'IM

Ala-Dağ'ım,
İñaalap¹ sesim ilk kez çıkan yerim,
Annenin beşik şarkısını duyan yerim.
Göz açıp bütün bünyeni gören yerim,
Filizlenip yaş çubuk gibi yetişen yerim.
Her zaman sen birliktesin benim ile,
Nefes alırım, okuyup, çalışıp senin ile.
Ben senden güneşi uğurlayıp, geceyi beklerim,
Uzaktaki yıldızlara el uzatırım.
Sen benim Aya uçuracak direğimsin,
Güç verip, çarpmakta olan yüreğimsin.
Seni düşünüp sayısız hayâle daldığımda,
Vedalaşıp, uzak sefere çıktığımda,
Sen dahi bavulunu alıp ele,
Çabucak birlikte çıktın uzak yola.
İkimiz gölde yüzüp, gökte süzüldük,
Maden kazıyıp, oldukça çok toprağı bozduk.
Üstelik askere de beraber gittin,
Zarîf bir şekilde kaput giyip, silah aldın.
Danışıp mektup da yazdık boş zamanlar,
Dimdik durup, ayrılmadan durduk nöbette.
Yağmur gibi ok, kanlı suları geçtik beraber,
Sen kapatıp, bana geçmedi düşman kurşunu.
Dört sene boyu birlikte yatıp beraber kalktık,
Eğilmeden hunhara pek darbe vurduk.
Sen varken cesaret edemez karşı düşman,

1 İnғаалap - інға інға diyen bebeğin ağlama sesi

Alarga sırnıñ maalim, keñ Ala-Toom.
Sen mennin ayga uçurur tiregimsiñ,
Dem berip sogup turgan cürögümsüñ.
Cürögümsüñ,
Aylanayın, Ala-Toom...

BELGİSİZ COOKER

Atağı aykın bolup elge murda,
Erdiği dümöktölgön neçen ırda.
Çırımtal murutu çok ulan boydon,
Belgisiz cooker uktap catat mında.

Ayağı bir şıltoogo kelbey kalgan,
Ört çalıp közdörü da körböy kalgan.
Denesi kalbır bolup, calgız kana,
Ok ötpöy erdiği anın ölböy kalgan.

Erdiği küyüp turat, canıp turat,
Erdiği elden urmat alıp turat.
Erdiği alaamattan kabar berip,
Erdiği dalaydı eske salıp turat.

Öçpös ot, öçpös ümüt calını anın,
Öçpögön oyloruna kabılamın.
Al otko namısımdı çıñap, kayrap,
Al otko keede tabınamın.

Al otton öçpös kayrat küç alamın,
Dürt etip kerek bolso tutanamın.
Mekenge degen ıyık sezim menen,
El üçün miñ azapka tütalamın.

ÇAŞA KIRGIZ AYALI

Bir taanıška barıp kaldık tün katıp,
Bülündürüp bul bizbiz dep ün katıp.
Küypöloktöp kaydan kelgen can debey,
Meeri menen koydu ayalı cırgatıp.
Adegende tilge keldi samooru,
Belgilüü go anın emne bolooru.
Kürpöñ eti tolo kalıp kazanga,
Purapkeler "puf" dey tüştü cogoru.
Ak şampanday özübüz da köbürüp,
Şirin sözdör kömököydön tögülüp.
Sen! Sen! Degen ısıq sözgö cuurulup,
Sıpaykerlik ıdıradı sögülüp.
Kolubuz da, oozubuz da maylanıp,
Meerban kırıgız peyilinen aylanıp.
Alkış aytıp tañ kulanöök salganda,
Magdıradık ak töşökkö caylanıp.
Men aldım taanışımdın ayalın,
Anım bolso, kadimkidey şartıldap,
Çaykap catti, cuup idiş-ayagın.
Körkkö kelip ırdap özön-sayları,
Kanday sonun caydın ısıq ayları.
Erte turup çıksam sırtka ayalı,
Cürgön eken samoor koyup caydarı.
Lep-lep etip cerge tiybey ayağı,
Caydalaktap cılmayuusu bayagı.
Külö karap, miñ tüyşökkö muñaybas
Keñ peyildüü çaşa kırıgız ayalı.

Onlara sırrım malum engin Ala-Dağım.
Sen benim Aya uçuracak direğimsin,
Güç verip, çarpmakta olan yüreğimsin.
Yüreğimsin,
Kurban olayım, Ala-Dağım...

MEÇHUL ASKER

Şöhreti belli olur halka önce,
Kahramanlığı methedilen birçok şiirde.
Gencecik bıyık bitmeyen oğlan hâlinde,
Meçhul bir asker uyuyor burada.

Ayağı bir sürümeye bile gelemiyor,
Ateş vurup, gözleri de göremiyor.
Bedeni kalbur olup, ancak bir tek,
Kurşun geçmeyip, kahramanlığı ölmemiş hep.

Kahramanlığı yanıp duruyor, parıldıyor,
Kahramanlığı halktan hürmet görüp duruyor.
Kahramanlığı felâketten haber verip,
Kahramanlığı çok şeyi akla getiriyor.

Sönmez ateş, sönmez umut alevi onun,
Sönmeyen düşüncelerine kapılıyorum.
O ateşe namusumu tahkim edip, kuvvet verip,
O ateşe bazen gelip tapınıyorum.

O ateşten sönmez kuvvet güç alırım,
Alevlenip gerekirse tutuşurum.
Vatan diyen kutsal duygu ile,
Halk için bin ıstıraba dayanırım.

YAŞA KIRGIZ KADINI

Bir tanıdığa gelip kaldık geceleyin,
Tedirgin edip bu biziz diye seslenip.
Telâş edip, nereden gelen şey demeden,
Şefkatiyle koydu karısı rahatlatıp.
İlk önce dile geldi semaveri,
Belli değil midir sonra neler olacağı.
Kuzu eti doluverip kazana,
Mantarlar (tıkaçlar) "puf" deyiverdi yukarıya.
Beyaz şampanya gibi kendimiz de köpürüp,
Tatlı sözler dillerden dökülüp.
Sen! Sen! Diyen sıcak söze yoğrulup,
Nezaketlik saçılıverdi sökülüp.
Elimiz de, ağzımız da yağlanıp,
Şefkatli Kırgız vasfından kurban olup.
Takdis edip, şafak sökmeye başladığında,
Uykuya daldık beyaz yataktan yer alıp.
Ben acidim tanıdığımın karısına,
Dinlendirip koymadı diye ayağım.
Onum ise, her zamanki gibi çabucak,
Çalkalıyordu, yıkayıp bulaşıklarını.
Güzelleşip, şarkı söyleyip mecra, çayları,
Ne kadar güzel yazın sıcak ayları.
Erken kalkıp çıktığımda dışarı karısı,
Yürüyormuş semaver koyup neşeli.
Tıpış, tıpış yere değmeyip ayağı,
Neşeli olup gülümseyişi samimi.
Gülerek bakıp, bin zahmete üzülmez,
İyi kalpli yaşa Kırgız kadını.